

Raadscommissie	2-3-2026
Zaaknummer	967509
Portefeuillehouder	Gemeenteraad
Vorbereid door	Rekenkamer Kaag en Braassem
Onderwerp	Rekenkamerrapport armoedebeleid en schuldhulpverlening

Beslispunten

1. Het rekenkamerrapport *Armoedebeleid en Schuldhulpverlening* van november 2025 vast te stellen;
2. De in het rapport genoemde conclusies en aanbevelingen over te nemen en ten uitvoer te brengen.

Wat willen we bereiken

Met dit voorstel wil de Rekenkamer de gemeenteraad in staat stellen beter sturing te geven aan het armoede- en schuldenbeleid, én wil zij het college helpen de uitvoering van dit beleid te verbeteren. Het doel is dat inwoners tijdiger en passender worden bereikt, dat de ondersteuning beter aansluit op hun structurele problemen en dat samenwerking in de keten professioneler en consistentier wordt georganiseerd.

Voor de gemeente betekent dit dat zij beter inzicht krijgt in welke inwoners ondersteuning nodig hebben, effectiever kan samenwerken met partners en de eigen dienstverlening laagdrempeliger en consistentier kan inrichten. Voor de raad betekent het dat hij met betere informatie daadwerkelijk kan sturen op de resultaten van beleid. Hiermee draagt dit voorstel dus tegelijk bij aan kwaliteitsverbetering binnen de gemeentelijke organisatie én effectievere bestuurlijke sturing.

Samenvatting

Het onderzoek laat zien dat inwoners ondersteuning ontvangen die vaak verlichting biedt, maar niet altijd leidt tot structurele verbetering. De Rekenkamer constateert tevens dat de gemeente nog onvoldoende inzicht heeft in het bereik en effect van regelingen, dat de samenwerking met partners inconsistent is en dat de toegankelijkheid voor inwoners niet overal gelijk is.

Door de aanbevelingen over te nemen, krijgt de raad betere sturingsinformatie, maar verbetert tegelijk de interne en externe werking van de gemeente: processen worden eenduidiger, de keten werkt beter samen, inwoners hoeven minder “van kastje naar muur”, en de gemeente kan gericht en efficiënter handelen met meer aandacht voor preventie en maatwerk.

Inleiding

De Rekenkamer heeft het onderzoek naar armoedebelief en schuldhelpverlening uitgevoerd naar aanleiding van maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de toename van financiële problemen door de coronacrisis, stijgende energieprijzen en signalen van inwoners en professionals over ontoereikende ondersteuning. Het onderzoek richt zich op de leefwereld, uitvoeringswereld en beleidswereld, en beoordeelt of het huidige beleid leidt tot vermindering van armoede en schulden en of de uitvoering aansluit op gemeentelijke ambities.

De Rekenkamer stelt de raad voor om het eindrapport vast te stellen en om de conclusies en aanbevelingen over te nemen en ten uitvoer te brengen.

Argumenten

2a Inzicht in structurele problematiek is noodzakelijk

Het onderzoek laat zien dat ondersteuning vaak leidt tot tijdelijke verlichting, maar structurele oorzaken zoals langdurige schulden, lage inkomenszekerheid, beperkte digitale vaardigheden en onzekerheid over inkomen blijven bestaan. Door systematisch inzicht te verkrijgen in deze onderliggende problemen kan het college gericht beleid ontwikkelen en meer duurzame oplossingen realiseren. Dit helpt niet alleen de raad om beter te sturen, maar versterkt tegelijk de kwaliteit en effectiviteit van de gemeentelijke uitvoering doordat professionals beter begrijpen welke problemen zich structureel voordoen.

2b Toegankelijkheid van ondersteuning moet worden verbeterd

Voor veel inwoners geldt dat zij ondersteuning niet rechtstreeks van de gemeente ontvangen, maar via partners zoals Tom in de Buurt, scholen, Driemaster of de Papierwinkel. De afstand tot formele gemeentelijke ondersteuning wordt door inwoners als groot ervaren, zowel praktisch, digitaal als mentaal. Door als gemeente fysiek en zichtbaar aan te sluiten bij decentrale inloophmomenten ontstaat een laagdrempeliger toegang tot ondersteuning. Dit vergroot niet alleen het bereik onder inwoners, maar maakt de gemeentelijke dienstverlening toegankelijker en vermindert de kans dat inwoners vastlopen in procedures of meerdere loketten.

2c Effecten van beleid worden onvoldoende gemeten

De Rekenkamer constateert dat de gemeente onvoldoende zicht heeft op het maatschappelijke effect van regelingen en ondersteuning. Omdat KPI's en streefwaarden ontbreken, kunnen effectiviteit en doelmatigheid niet worden vastgesteld. Door KPI's te ontwikkelen en structureel te meten krijgt de raad beter inzicht in trends en resultaten en kan zij haar kaderstellende rol steviger invullen. Tegelijkertijd verbetert dit de interne aansturing binnen de gemeente, omdat helder wordt welke onderdelen van de dienstverlening effectief zijn en waar verbetering nodig is.

2d Partners missen een gezamenlijke leer- en verbetercyclus

Uit het onderzoek blijkt dat samenwerking tussen partners niet altijd consistent, systematisch of efficiënt verloopt. Partners geven aan dat zij behoefte hebben aan meer regie vanuit de gemeente en aan vaste overlegmomenten waarin casuïstiek, monitoring en verbetermaatregelen worden besproken. Een structurele leer- en verbetercyclus zorgt voor duidelijkheid, voorkomt versnippering en verhoogt de kwaliteit van dienstverlening. Voor de gemeente betekent dit dat processen voorspelbaarder en efficiënter worden en dat de keten als geheel beter functioneert. De Rekenkamer adviseert de raad daarom om het college op te dragen deze cyclus vorm te geven en de regierol te versterken.

2e De raad heeft onvoldoende inzicht en grip op het dossier armoede

Hoewel de raad verschillende informatiebronnen ontvangt, is de informatie momenteel onvoldoende gestructureerd en niet zichtbaar gekoppeld aan meetbare beleidsresultaten. Door de raad periodiek te informeren via een toegankelijk dashboard met KPI's ontstaat beter zicht op doelbereik, trends en het bereik van regelingen. Dit versterkt de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Tegelijkertijd maakt een vaste informatiecycclus het werk van de gemeente efficiënter, omdat minder ad-hoc informatieverzoeken hoeven te worden beantwoord en omdat monitoring wordt geïntegreerd in de reguliere werkprocessen.

Kanttekeningen

Hoewel de aanbevelingen van de Rekenkamer helder en uitvoerbaar zijn, zijn er enkele punten die bij de besluitvorming in ogenschouw moeten worden genomen. De uitvoering van de aanbevelingen vraagt inzet en capaciteit van zowel de gemeente als de betrokken partners, en sommige verbeteringen kunnen vanwege wettelijke kaders, zoals de AVG, niet onbeperkt worden doorgevoerd. Daarnaast is relevant dat tussen de uitvoering van het onderzoek en de beraadslaging over dit raadsvoorstel geruime tijd is verstreken. Uit de bestuurlijke reactie blijkt dat het college in deze periode al diverse acties in gang heeft gezet, zoals een kwaliteitsimpuls in vroegsignalering, het vereenvoudigen van aanvraagprocessen en verkenningen naar betere monitoring en effectmeting, waaronder de Lokale Armoedescan. Dit betekent dat sommige aanbevelingen inmiddels (deels) zijn opgepakt of zich in ontwikkeling bevinden. De rekenkamer adviseert de raad hiermee rekening te houden bij het overnemen van de aanbevelingen.

Risico's

Aan dit voorstel zijn geen risico's verbonden.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is bij dit voorstel niet aan de orde.

Participatie en inspraak

Het onderzoek van de Rekenkamer is gebaseerd op gesprekken met inwoners, uitvoerders en professionals. Daarnaast is een ambtelijke en bestuurlijke reactie meegenomen in het onderzoek.

Financiële consequenties

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties

Regio

Niet van toepassing.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Roelofarendsveen, 20-2-2026
Rekenkamer Kaag en Braassem
de secretaris,
R. E. Paape

de voorzitter,
H.A. Binnema

Bijlagen behorend bij het voorstel

Eindrapport rekenkameronderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening